

The Comprehensive Operations Planning Directive (COPD): novelizovaná směrnice operačního plánování

VOJENSKÉ
UMĚNÍ

Příprava a vedení vojenských operací se stávají mnohem komplexnější záležitostí, než tomu bylo v nedávné minulosti, narůstá nutnost těsnější spolupráce v řešení krizí mezi jednotlivými prvky státní moci, mezi vojenskými a nevojenskými partnery. Současné vojenské operace jsou důkazem toho, že nejen vojenští profesionálové, ale zejména politici jsou nuceni se ohlížet za hranice „vojenství“ a vnímat všechny proměnné v komplexním operačním prostředí. Toho si byli vědomi i představitelé států a vlád, když na bukurešťském summitu v roce 2008 podepsali řadu věcných návrhů k rozpracování a implementování příspěvků NATO ke „komplexnímu přístupu k operacím“, tzv. Comprehensive Approach.

Jedním z důležitých identifikovaných témat byl návrh týkající se zdokonalení použití nástrojů krizového řízení Aliance, s vazbou na politické a vojenské plánování operací. Přejech z této politické roviny do roviny vojenské přinesl následně řadu dalších aktivit na aliančních velitelstvích strategických i operačních stupňů velení, jejichž cílem bylo záměr summitu podpořit a dále rozpracovat. Společným jmenovatelem byla potřeba podchytit a uchovat filozofii komplexního přístupu v operačním myšlení, plánování a provádění aktivit NATO.

Již několik let jsou operačními štáby – kromě známých plánovacích doktrín a směrnic, např. AJP 5, MC 133 – používány tzv. Guidelines for Operational Planning, označované jako GOP (2005). Tyto jsou poplatné podmínkám strategického a operačního myšlení konce devadesátých let minulého století, případně počátku tohoto tisíciletí. Existuje ovšem řada důvodů, že uvažování o přístupu k operacím je nutno přehodnotit a přiblížit pojetím již zmiňovaného *Comprehensive Approach*, vnímat souvislosti tzv. *Effect Based Thinking*, případně *Multi-dimensional Environment*.

Výsledkem společných úvah, že operační prostředí se neustále vyvíjí, je nahrazení GOP jejich novelizovanou verzí, tzv. **Comprehensive Operations Planning Directive (COPD)**, tedy „směrnicí pro komplexní operační plánování“. Je reálné, že směrnice vejde v platnost v průběhu roku 2011 a bude mít dopad na skupiny a jedince na všech úrovních války, jež se zabývají oblastí operačního plánování a operačního umění jako takového.

Východiska a důvody změn

Moderní krize a konflikty jsou poznamenány komplexem vzájemných, prolínajících se historických, politických, vojenských, sociálních, kulturních a ekonomických souvislostí. V operačním prostředí, do kterého se Aliance rozhodne zasadit své síly, existuje interakce mnoha aktérů, kdy jsou vytvářeny různé podmínky, jež ve smyslu dosažení konečného stavu mohou být pro Alianci přijatelné nebo naopak nepřijatelné. Porozumění tohoto prostředí proto vyžaduje všestranný, komplexní a systémový pohled

na všechno, co se k němu vztahuje. NATO v něm rozlišuje šest základních domén – politickou, vojenskou, ekonomickou, sociální, infrastrukturu a informační.

Cestou systémové analýzy hrozeb, stanovených cílů, silných a slabých stránek a vzájemných vazeb mezi hlavními aktéry v těchto oblastech, se získávají potřebné informace o jejich chování, jednání a možném vývoji. Tato znalost je posléze využívána v procesu operačního plánování, k získání důkladného pochopení charakteristických rysů a schopností různých aktérů a jejich vzájemných spojení. Výsledkem je pak stanovení způsobu, jak tyto aktéry ovlivnit, dosáhnout operačních a strategických cílů, a tím přispět k naplnění žádoucího konečného stavu v souladu s požadavky mezinárodního společenství.

Ve smyslu komplexního přístupu si NATO uvědomuje, že krizi nebo konflikt nelze vyřešit pouze vojenskými prostředky. Existuje potřeba pro lépe uvážené a všeobsažné plánování a aktivity cestou stanovených postupů krizového řízení, jež dovolují zapojení vojenských i nevojenských zdrojů a schopností, a tím dosažení větší jednoty v úsilí a účelu. Přijetí takového přístupu k operacím začíná výchovou k aktivní spolupráci a transparentnosti jednání všech, co jsou do krizového řízení zapojeni. Tím současně vzniká potřeba evoluce směrnic a postupů operačního plánování v tom ohledu, aby vojenský prvek státní moci byl připraven vést operace v celém spektru a mohl pokrýt všechny faktory mající vliv na účelné, účinné a úspěšné vedení moderních operací.

Co je ve směrnici nové?

Směrnice se zabývá množstvím problémů, které v procesu plánování dříve nebyly kodifikačně pokryty. K těm patří např. civilně-vojenská interakce v rámci komplexního přístupu, systémový přístup k rozvoji znalostí, hodnocení a plánování na strategické úrovni takovým směrem, aby rozhodnutí vrcholných představitelů Severoatlantické rady (NAC – North Atlantic Council) poskytovalo podřízeným velitelům všechny potřebné detaily pro jejich vlastní operační plánování. Směrnice se zaměřuje na všechny aspekty operačního plánování od úrovně politicko/vojenské (velitelství NATO), přes vojensko-strategickou až po operační úroveň. Objasňuje zásadní rozdíly mezi těmito úrovněmi, zároveň však vyzdvihuje potřebu „spolupracujícího“, propojeného plánování napříč všemi úrovněmi.

Důležitá je skutečnost, že ve směrnici je zakomponován současný názor strategického velitelství pro operace (ACO – Allied Command Operations) na použití účinků v plánování a vedení operací. Není to zásadní revoluce ve způsobu vedení vojenských činností, spíše se jedná o evoluci, jež přináší lepší znalosti a pochopení operačního prostředí, lepší koordinaci činností mezi vojenskými, nevojenskými a ostatními aktéry v daném prostoru. Směrnice pokrývá detaily přípravy, schválení, promulgace, distribuce, implementace, revize a administrace dokumentace operačních plánů nezbytné k provedení úkolů přidělených vrchnímu veliteli (SACEUR) a jeho podřízeným velitelům. Je pramenem vědomostní databáze operačního umění, jež detailně vysvětluje každý krok operačního plánování na strategické a operační úrovni velení. Obsahuje osm základních kapitol, jejichž obsah zdokonaluje vzájemnou vazbu mezi strategickou a operační úrovní velení.

Významnou součástí směrnice představují rovněž její jednotlivé přílohy, ke kterým patří např. „Operační umění v aliančním kontextu“, formáty dokumentů jako „Warning

Order“, *”SACEUR’s Strategic Assessment“*, *”Military Response Options“*, *”Strategic Planning Directive“*, *”Strategic CONOPS/OPLAN main body“* a některé další.

Tab.: Obsah kapitol novelizované směrnice pro operační plánování

Comprehensive Operations Planning Directive (COPD) Směrnice pro komplexní operační plánování	
Kapitola	Obsah
1.	Úvod
2.	Poznatky o informacích a rozvoj znalostí (nové)
3.	Strategická úroveň (s generováním sil) – včetně vzorů (nové)
4.	Operační úroveň – včetně vzorů. (Operační plánování je revidováno, k zásadním změnám nedošlo, ovšem existuje jasnější vazba na strategickou úroveň.)
5.	Hodnocení
6.	Struktura (formáty) a administrace
7.	Výklad pojmů
8.	Seznam zkratk

Nový plánovací proces

Proces operačního plánování je rozdělen do šesti etap, jež jsou úzce spjaty s procesem *krizového řízení* NATO. Tím je dosaženo lepší harmonizace přechodu mezi vojensko-strategickou a operační úrovní. Směrnice je použitelná pro všechny činnosti operačního plánování na strategické a operační úrovni velení v rámci struktury NATO, rovněž může být použita na nižších úrovních velení, v kurzech operačního plánování a jednotlivými operačními skupinami při štábních nácvicích a cvičeních.

Vzhledem k EBAO (Effect Based Approach to Operations) se směrnice zabývá vzájemnou interakci jednotlivých úrovní velení, od strategické po taktickou. Taktická úroveň (Component Command) obdrží z operační úrovně (JFC – Joint Force Command) posláním (misi), cíle, účinky, činnosti a úkoly. Tyto vstupy zpracovává a následně sděluje posláním a úkoly podřízeným taktickým jednotkám. Tato přeměna filozofie EBAO do pojetí taktiky v rámci velitelské hierarchie NATO, tak do určité míry přemostňuje mezeru mezi operační a taktickou úrovní, která v předcházejících GOP nebyla tak zcela zřejmá. Základní funkcí směrnice je tyto vstupy přeměnit do posláním a úkolů podřízených součástí a zajistit jasné pochopení celkového konečného stavu a účinků vyšších stupňů velení, jež mají být dosaženy, nebo naopak, kterým je nutno se vyhnout.

Závěr

Ačkoli směrnice je poměrně obsáhlá, přes 400 stran, v komplexu přináší teorii, praxi, procesy a produkty. Co je obzvlášť pozitivní, jedná se o neutajovaný dokument, jenž může být distribuován v rámci široké mezinárodní vojenské komunity, které nabízí řadu společných principů a přístupů k operačnímu plánování.

Současné vojenské operace jsou důkazem toho, že vojenští profesionálové jsou nuceni se ohlížet za hranice „vojenství“ a vnímat další proměnné v komplexním operačním

prostředí. Operační umění jim v jejich činnosti nabízí možnost uplatnit jejich vizi o uspořádání činnosti sil v prostoru, čase a účelu. K tomu, kromě svých schopností a dovedností, intelektu, předvídavosti, tvořivosti a vlastní zkušenosti, mohou využívat doktrinální publikace, předpisy a pomůcky. Tato směrnice k nim zcela právem náleží.

Ing. Ján Spišák

Literatura:

Comprehensive Operations Planning Directive. Trial version. Allied Command Operations. Belgium: 2010, Supreme Headquarters Allied Power Europe, 407 str. SIMON, Geza, DUZENIJ, Muzaffer. The comprehensive operations planning directive. *NRDC-ITA Magazine*, Issue 14, 2010, str. 16-19.

Zkratky užívané v textu:

ACO	Allied Command Operations	spojenecké velitelství pro operace (velí mu SACEUR)
AJP	Allied Joint Publication	společná spojenecká publikace
CC	Component Command	komponentní velitelství, taktická úroveň
COPD	Comprehensive Operations Planning Directive	směrnice pro komplexní operační plánování
EBAO	Effect Based Approach to Operations	„přístup k operacím, založený na výsledku“ – EBAO
GOP	(SACEUR's) Guidelines for Operational Planning	směrnice pro operační plánování
JFC	Joint Force Command	velitelství společných (vševojskových) sil, operační úroveň
MC	Military Committee	vojenský výbor (NATO)
NAC	North Atlantic Council	Severoatlantická rada
SACEUR	Supreme Allied Commander Europe	vrchní velitel spojeneckých sil v Evropě

Významný teoretik vojenství Mistr Sun před necelými dvěma a půl tisíci lety napsal: „Promyšlený plán přináší vítězství, nedostatečný plán nese porážku. Co teprv, kde žádný plán nebyl.“ Bílá kniha o obraně, na které velice aktivně spolupracovali vojáci s civilními odborníky, se dá do jisté míry chápat jako takový plán. Jsem rád, že tento dokument vznikl, protože situace, ve které se nacházíme, je vážná. Nyní se nerozhoduje jen o tom, jestli bude AČR větší či menší a jak bude vyzbrojena. Jde o mnohem více, o samotné přežití armády jako funkčního organismu. Uskutečňování Bílé knihy o obraně nebude jednoduché. Chtěl bych proto apelovat na všechny vojáky, aby se ztotožnili s jejími závěry a doporučeními, byť se jich mohou někdy i bolestně dotýkat.

**armádní generál Vlastimil Pícek,
náčelník Generálního štábu AČR,
Bílá kniha o obraně. Praha: MO ČR – OKP MO, 2011.**